

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Telefon +45 33 92 00 00
Telefax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
<http://www.um.dk>
Girokonto 3 00 18 06

Bilag
2

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

22. april 2010

KOMITÉSAG

Persistente organiske miljøgifte

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Miljøministeriets notat og grundnotat om Kommissionens forslag til ændring af Kommissionens forordning (EF) nr. 850/2004 om persistente organiske miljøgifte for så vidt angår bilag I og III og bilagene IV og V (komité-sag).

Forslaget forventes at komme til afstemning den 23. april 2010 i den relevante komité i Bruxelles.

Beskyttelsesniveauet i Danmark vil ikke blive påvirket af forslaget.

Regeringen agter at stemme for ændringen af bilag I og III. Derimod støtter regeringen ikke ændringen af bilag IV og V.

Lene Espersen

Notat til Folketingets Europaudvalg

Om Kommissionens forslag til ændring af Kommissionens forordning (EF) nr. 850/2004 om persistente organiske miljøgifte for så vidt angår bilag I og III og bilagene IV og V.

Formålet med forslaget er at ajourføre bilag I og III og revidere bilag IV og V i POP-forordningen. POP-forordningen gennemfører Stockholmkonventionen om POP-stoffer i EU-lovgivningen, og ændringerne af bilagene er nødvendige på grund af en beslutning om at optage yderligere ni stoffer under Stockholmkonventionen, som blev truffet under CoP4 i maj 2009. På POP-forordningens bilag I findes de stoffer, hvor fremstilling, markedsføring og anvendelse er forbudt, og på bilag III de stoffer, hvor udslip til luft, vand og jord er begrænset. Bilag IV og V opstiller grænseværdier for affald indeholdende de stoffer, der er opført i bilag I og III. Grænseværdierne er bestemmende for, efter hvilken bestemmelse i forordningen affaldet kan håndteres.

Forslaget forventes at komme til afstemning den 23. april 2010 i den relevante komité i Bruxelles.

Forslaget forventes ikke at få væsentlige økonomiske og administrative konsekvenser for staten, regionerne og kommunerne, og det forventes kun at have meget begrænsede erhvervsadministrative konsekvenser for erhvervslivet.

Beskyttelsesniveauet i Danmark vil ikke blive påvirket af forslaget.

Bilag I og III vil blive sat til afstemning for sig, og bilag IV og V vil blive sat til afstemning for sig. Regeringen støtter justeringen af bilag I og III. Danmark støttede optagelse af de ni stoffer under Stockholmkonventionen, og ændringen af bilag I og III gennemfører nu ændringen i EU. Regeringen agter derfor at stemme for ændringen af bilag I og III.

Derimod støtter regeringen ikke ændringen af bilag IV og V. Dog kan regeringen godt støtte ændringen af bilag IV, hvis pentachlorbenzen slettes fra bilaget og såfremt bilag IV skulle blive sat til afstemning for sig selv. Ved en samlet afstemning af bilag IV og V er det afgørende for regeringen, at grænseværdien på 5.000 mg/kg er sat for højt, idet den giver alt for vide rammer til at deponere affald med POP-indhold. Derved destrueres stofferne ikke, således at de fjernes permanent fra miljøet, hvilket er et af hovedformålene med POP-forordningen. Regeringen agter derfor at stemme mod bilag IV og V.

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Kommissionens forslag til ændring af Kommissionens forordning (EF) nr. 850/2004 om persistente organiske miljøgifte for så vidt angår bilag I og III og bilagene IV og V.

1. Status

Kommissionen sendte den 18. marts 2010 ovennævnte forslag til medlemsstaterne.

Forslaget har hjemmel i artikel 14, stk. 1 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 850/2004 af 29. april 2004 om persistente organiske miljøgifte. Forordningen har hjemmel i TEF artikel 114 (tidligere artikel 95). Forslaget skal til afstemning den 23. april 2010 efter forskriftsprocedure med kontrol.

2. Formål og indhold

Forordning (EF) nr. 850/2004 (i det følgende kaldet POP-forordningen) gennemfører i EU-lovgivningen de forpligtelser, der er indeholdt i den globale Stockholm-konvention om persistente organiske miljøgifte (POP) og den regionale aftale om POP-protokollen (region: UN-ECE) om grænseoverskridende luftforurening over store afstande. Forordningen begrænser markedsføringen og sætter betingelser for fremstilling, anvendelse og affaldshåndtering som beskrevet i forordningens bilag.

Komitéen for Vurdering af Persistente Organiske Miljøgifte, der er nedsat under Stockholm-konventionen, har afsluttet sit arbejde med de 9 stoffer, som EU og EU's medlemsstater samt Norge og Mexico, har forslået til optagelse under konventionen. Komitéen vurderer, at de alle opfylder konventionens kriterier for optagelse. På det 4. partsmøde under konventionen i maj 2009 (COP4) blev det besluttet at opføre alle 9 stoffer i bilagene i konventionen.

Danmark støttede under forhandlingerne optagelse af alle 9 stoffer under konventionen, og Folketinget er i orienteringsnotat af 15. april 2009 underrettet om den danske position.

De 9 stoffer har været anvendt som enten pesticider eller industrikemikalier, primært flammehæmmere. De 6 af stofferne var allerede før optagelsen under Stockholm-konventionen i maj 2009 forbudte i EU, og anvendelsen af de resterende 3 stoffer er begrænset under EU's kemikalielovgivning, REACH.

Beslutningerne på COP4 om optagelse af 9 nye stoffer under Stockholm-konventionen medfører, at det er nødvendigt at ajourføre bilag I og III i POP-forordningen. I Bilag I findes de stoffer, hvor fremstilling, markedsføring og anvendelse er forbudt, og i bilag III de stoffer, hvor udslip til luft, vand og jord er begrænset. Der kan i disse bilag være angivet specifikke undtagelser for forbuddet.

Endvidere er det nødvendigt også at revidere forordningens bilag IV og V. Bilag IV og V opstiller grænseværdier for affald indeholdende de stoffer, der er opført i bilag I og III. Grænseværdierne er bestemmende for, efter hvilken bestemmelse i forordningen affaldet kan håndteres.

Ændringer i bilag I (forbud mod fremstilling, markedsføring og anvendelse) og III (begrænsning af udslip)

- Stoffet pentachlorbenzen optages både på både bilag I, del A og bilag III uden undtagelser. Del A er stoffer, der er opført i konventionen og protokollen, og stoffer, der kun er opført i konventionen.
- Stofferne chlordecon og hexabromobiphenyl optages på bilag I, del A uden undtagelser.
- α -, β -, og γ -hexacyclohexan optages på bilag I, del A, uden undtagelser. To specifikke undtagelser vedrørende visse specifikke anvendelser ophørte hhv. 1.9.2009 og 31.12.2007 og bortfalder derfor med denne ændring.

Anvendelse, markedsføring og fremstilling af ovenstående stoffer var allerede før optagelsen under Stockholm-konventionen i maj 2009 forbudte i EU. Endvidere bortfalder en specifik undtagelse, der tillader anvendelsen af DDT til fremstilling af stoffet dicofol, da ingen medlemsstater længere benytter sig af denne undtagelse.

- Stoffet perflouroktansyre og derivater heraf (i det følgende kaldet PFOS) optages på bilag I, del A, med en del undtagelser. Markedsføring og anvendelse af PFOS er i EU begrænset under REACH. I henhold til REACH forefindes der i dag en begrænset række undtagelser for forbuddet mod anvendelse. COP4-beslutningen lister en længere række af undtagelser for brugen af PFOS, men i POP forordningen medtages alene de undtagelser, som allerede i dag er en del af EU's kemikaliregulering, REACH. Anvendelsen af PFOS som befugningsmiddel i kontrollerede elektropletteringsystemer gøres dog tidsbegrænset i overensstemmelse med COP4-beslutningen.
- Stofferne penta- og octadiphenylether (PBDE) optages på bilag I, del A. Markedsføring og anvendelse af penta- og octadiphenylether er begrænset i EU under REACH i form af en maksimal koncentrationsgrænse, under hvilken stoffet ikke anses for begrænset. PBDE består af kommercielle blandinger af flere forskellige polybromerede BDE'er. Derfor listes i bilag I de specifikke polybromerede BDE'er, som har POP egenskaber. Det drejer sig om tetra-BDE, penta-BDE, hexa-BDE og hepta-BDE.

For både PFOS og PBDE gælder, at det i følge COP4-beslutningerne fortsat skal være tilladt at genanvende materiale fra allerede eksisterende artikler indeholdende disse stoffer, men at stofferne ikke må tilsættes i nye artikler. Der er derfor brug for at opstille to grænseværdier. Én grænseværdi for indhold af disse stoffer i nye artikler på markedet, hvor disse stoffer kun må findes som utilsigtede sporforureninger, og én grænseværdi for maksimalt indhold af stofferne i artikler, der er fremstillet ud fra genanvendte materialer.

Kommissionen foreslår en grænseværdi for stofferne på 0,001 vægt-% som utilsigtet sporforurening og 0,1 vægt-% i artikler, når artiklerne er fremstillet af genvundne materialer.

I forhold til PFOS og PBDE, som i dag er omfattet af begrænsninger under REACH, indføres yderligere begrænsning af fremstillingen af stofferne, mens der i REACH alene er tale begrænsning af anvendelse og markedsføring.

Ændringer i bilag IV og V om affaldshåndtering

Affald, som indeholder stoffer opført på POP-forordningen, skal som udgangspunkt destrueres eller omdannes irreversibelt. Affald, der indeholder lavere koncentrationer, end de som er opført på bilag IV, kan bortskaffes eller nyttiggøres i overensstemmelse med relevant fællesskabslovgivning. Indeholder affaldstyper opført på bilag V stoffer opført på POP-forordningen i koncentrationer, der er lavere end grænseværdierne på bilag V, kan affaldet deponeres på anlæg for farligt affald eller i

sikker dyb undergrund, forudsat at det er den miljømæssigt foretrukne løsning. Kommissionen og øvrige medlemsstater skal informeres, hvis denne løsning benyttes.

Der er ikke på bilag IV og V foreslået grænseværdier for affald indeholdende PFOS og PBDE, da der ikke foreligger tilstrækkelig information om mængder og koncentration af PFOS og PBDE i artikler og affald og om eksponeringsscenerier.

I det omfang, at der ikke på bilag IV og V er fastlagt grænseværdier for stoffer omfattet af forordningen, fastlægger de enkelte medlemsstater koncentrationsgrænser eller specifikke tekniske krav for håndtering af affaldet.

For chlordecon, hexabromdiphenyl og hexachlorcyclohexan incl. lindan er der på bilag IV og V i den eksisterende forordning opført grænseværdier, idet stofferne var opført i protokollen.

For pentachlorbenzen, som har haft en række forskellige anvendelse i bl.a. farvestoffer, som flammehæmmer og som pesticid, er der foreslået foreløbige grænseværdier på 50 mg/kg og 5.000 mg/kg på hhv. bilag IV og V. Kommissionen angiver, at grænseværdierne er fastlagt på grundlag af foreliggende data og under antagelse af forsigtighedsprincippet. Der er ikke fremlagt dokumentation for, på hvilket grundlag de foreslående grænseværdier hviler. Kommissionen tilkendegiver, at de foreløbige grænseværdier bør revurderes på baggrund af en undersøgelse af anvendelsen af forordningens affaldsbestemmelser, som Kommissionen vil lade gennemføre.

Den ændrede forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i Den Europæiske Unions Tidende. Den anvendes fra 26. august 2010.

3. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

4. Nærhedsprincippet

Regeringen finder, at forslaget er fuldt ud i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet formålet med forslaget er at gennemføre Fællesskabets internationale forpligtelser.

5. Gældende dansk ret

De omfattede stoffer er allerede i dag regulerede. Forslaget er en ændring af en gældende forordning, og har derfor ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

6. Konsekvenser for Danmark

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Se punkt 5 ovenfor.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget i sig selv forventes ikke at få økonomiske og administrative konsekvenser for staten, regionerne og kommunerne, da stofferne allerede i dag er omfattet af forbud mod anvendelse og markedsføring.

Da der ikke er fastsat grænseværdier for håndtering af affald indeholdende PFOS og PBDE, og da der i den eksisterende forordningen er fastsat grænseværdier på bilag IV og V for chlordecon, hexabromdiphenyl og hexachlorcyclohexan incl. lindan indebærer forslaget ingen ændring i forhold til den eksisterende situation.

Det kan ikke umiddelbart vurderes, om de foreslåede foreløbige grænseværdier for håndtering af affald, der indeholder pentachlorbenzen, PBDE og PFOS indebærer øgede omkostninger til affaldshåndtering, herunder oprensning, i et omfang, der har samfundsøkonomiske konsekvenser. Heller ikke omfanget af udgifter til kortlægning af stoffernes udbredelse kan umiddelbart vurderes. Eventuelle statsfinansielle konsekvenser af forslaget vil blive afholdt inden for Miljøministeriets egen ramme.

Administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget forventes kun at have meget begrænsede administrative konsekvenser for erhvervslivet, idet anvendelse og markedsføring af stofferne allerede i dag er begrænsede. I forhold til den yderligere begrænsning om fremstilling af PFOS og PBDE, forventes der ingen administrative eller økonomiske konsekvenser for erhvervslivet, da stofferne ikke produceres i Danmark

Da der ikke er fastsat grænseværdier for håndtering af affald indeholdende PFOS og PBDE, og da der i den eksisterende forordningen er fastsat grænseværdier på bilag IV og V for chlordecon, hexabromdiphenyl og hexachlorcyclohexan incl. lindan indebærer forslaget ingen ændring i forhold til den eksisterende situation.

Det kan ikke umiddelbart vurderes om de foreslåede foreløbige grænseværdier for håndtering af affald, der indeholder pentachlorbenzen, indebærer administrative konsekvenser for erhvervslivet

Beskyttelsesniveauet

Alle 9 stoffer, der foreslås optaget under POP-forordningen, er i dag allerede enten forbudte, eller anvendelsen er stærkt begrænset i EU. Forslaget vil ikke påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark.

7. Høring

Forslaget har været sendt i en kort høring i miljøspecialudvalget.

3F støtter den foreslåede indstilling.

8. Forhandlingssituation

Bilag I og III

Tilpasningen af bilag I og III i POP-forordningen er tidligere diskuteret på to møder i EU-arbejdsgruppen i hhv. november 2009 og januar 2010. Diskussionerne har været fokuseret på problemstillingerne i forbindelse med fastsættelse af grænseværdier for PFOS og PBDE i artikler fremstillet ud fra genanvendte materialer.

Den tilgængelige viden om indhold af PFOS og PBDE i artikler er i dag ikke tilstrækkelig fyldestgørende på fællesskabsplan til, at Kommissionen kan foreslå velargumenterede grænseværdier, og nogle medlemsstater forventes at have problemer med at leve op til især den foreslåede grænseværdi på 0,1 vægt % i artikler fremstillet af genanvendte materialer.

Kommissionen planlægger en undersøgelse, der i løbet af 2010 skal vurdere, om de foreslåede koncentrationsgrænser for indhold i nye artikler muliggør kontrol og håndhævelse med eksisterende metoder. Endvidere planlægges en undersøgelse, der sikrer, at den foreslåede grænseværdi i genanvendte artikler udelukker forsætlig brug, og samtidig er mulig at identificere og overholde i håndtering af affaldsstrømmen.

Bilag IV og V om affaldshåndtering

På grund af manglende data er der ikke på bilag IV og V fastsat koncentrationsgrænser for, hvordan affald, som indeholder PFOS eller PBDE, skal håndteres. Der er ikke fremlagt planer om udarbejdelse af fælles grænseværdier eller i forordningen fastsat en tidsfrist for indarbejdelse af koncentrationsgrænser for PFOS og PBDE.

For pentachlorobenzen er der fastlagt foreløbige koncentrationsgrænseværdier på bilag IV og V. Grundlaget for de fastlagte grænseværdier foreligger ikke. Der er ikke fremlagt planer om udarbejdelse af fælles grænseværdier eller i forordningen fastsat en tidsfrist for indarbejdelse af ændrede koncentrationsgrænser.

De øvrige medlemsstaters forhandlingsposition er ikke kendt.

9. Dansk holdning

Der vil blive afholdt to afstemninger - én afstemning om ændring af bilag I og III og én afstemning om ændring af bilag IV og V.

Bilag I og III

Den danske holdning til forslaget er positiv. Det vurderes, at dette ændringsforslag i EU-lovgivningen gennemfører de forpligtelser, der er besluttet under Stockholm-konventionen om globalt at begrænse anvendelsen af persistente organiske miljøgifte, som udgør en risiko for miljøet og den menneskelige sundhed. Det er første gang siden Stockholm-konventionens ikrafttræden i 2004, at der optages nye stoffer under konventionen, og Danmark har i arbejdet med Stockholm-konventionen støttet optagelsen af alle 9 stoffer.

Danmark vil arbejde for, at der i Kommissionens kommende arbejde med vurdering af de foreslåede grænseværdier for PFOS og PBDE fortsat fokuseres på at opretholde grænseværdier, der er så lave som praktisk muligt samtidig med, at de fortsat imødekommer muligheden for genanvendelse af artikler.

Bilag IV og V

Ved optagelse af de første 12 stoffer i 2004 blev det overladt til medlemsstaterne at fastlægge grænseværdier for håndtering af affald indhold af de 12 stoffer, indtil der var fastlagt fælles grænseværdier, og der var i forordningen sat en tidsfrist for, hvornår der skulle være opført fælles grænseværdier på bilag IV og V. Da forslag om bilag IV og V grænseværdier for de 12 stoffer kom til afstemning i 2006, kunne Danmark ikke støtte forslaget om bilag V grænseværdierne, der for langt de fleste stoffer var sat til 5.000 mg/kg. Danmark vurderede grænseværdien var sat for højt, da det giver alt for vide rammer for at deponere affald, der indeholder POP-stoffer, frem for at destruere disse, således at stofferne fjernes permanent fra miljøet, hvilket er et af hovedformålene med forordningen.

For chlordecon, hexabromdiphenyl og hexachlorcyclohexan incl. lindan er der på bilag IV og V i den eksisterende forordning opført grænseværdier, idet stofferne var opført i protokollen. Bilag V grænseværdien er for alle 4 stoffer 5.000 mg/kg, hvilket Danmark ved afstemningen i 2006 stemte imod. Så høje bilag V grænseværdier kan fortsat ikke støttes. Dette gælder også for den foreløbige bilag V grænseværdi for pentachlorobenzen.

Da den foreløbige koncentrationsgrænseværdier for pentachlorobenzen på bilag IV ikke er fagligt underbyggede, kan Danmark ikke støtte forslaget.

Danmark kan heller ikke støtte, at der ikke i forordningen er fastsat en tidsfrist for, hvornår der skal opføres en fagligt underbygget endelig koncentrationsgrænseværdi for pentachlorbenzen samt en tilsvarende tidsfrist for fagligt underbyggede koncentrationsgrænseværdi for PFOS og PBDE på bilag IV og V.

Kommissionen har tilkendegivet, at det i praksis vil være vanskeligt at identificere PFOS og PBDE i affaldsstrømmen, og at der mangler viden om mængder og koncentrationer af disse stoffer i produkter og artikler. Danmark finder, at Kommissionen bør iværksætte et udredningsarbejde, der kan belyse dette med henblik på, at udvikle redskaber til at identificere disse stoffer i affaldsstrømmen. Danmark finder, at udredningen også bør omfatte pentachlorbenzen.

Konsekvensen af, at der optages stoffer på POP-forordningen, uden at der samtidigt opføres koncentrationsgrænseværdier på bilag IV og V, er, at de enkelte medlemsstater selv fastlægger koncentrationsgrænser eller specifikke tekniske krav for håndtering af affaldet. Det kan ikke udelukkes, at det vil indebære, at nogle medlemsstater vil fastlægge højere koncentrationsgrænseværdier end dem, som Kommissionen har foreslået, og det kan derfor ikke udelukkes, at dette kan medføre en højere belastning af miljøet. Omvendt kan det heller ikke udelukkes, at nogle medlemsstater vil fastlægge lavere grænseværdier, hvilket kan øge beskyttelsen af miljøet.

10. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.